

Gemensam utvecklingsgrupp 18 november 2019

Tema: samsjuklighet

Joakim Linderström, metodstödjare på socialförvaltningen, har erfarenhet från både missbruksvård och socialpsykiatri och håller en föreläsning om samsjuklighet.

Samsjuklighet är en kombination av psykiatrisk diagnos (sjukdom/funktionsnedsättning, personlighetssyndrom eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning), beroende (alkohol, narkotika, spel, medberoende) och ofta somatisk sjukdom eller skada.

Diagnoserna förstärker varandra och kan vara svåra att särskilja från varandra. Förhöjt stresspåslag är gemensamt för samtliga psykiatriska diagnoser.

Sammantaget skapar sjukdomsbilden ett väldigt stort lidande. Det visar sig bland annat i brister i att planera, oförmåga att anpassa sitt beteende och att kontrollera impulsivt beteende – vilket i sin tur leder till mer stress.

– Vi möter en människa som inte sällan bär på en väldigt stor skam, vilket kan visa sig genom att personen ständigt ljuger och lögnen automatiseras. Lögnens funktion är då inte att lura dig som hjälpare utan för att skydda sig från skam.

Vem blir beroende? Det är en ”demokratisk” sjukdom som drabbar vem som helst, oavsett kön, ålder, yrke, social status eller bakgrund. Beteenden, värderingar, etik och moral förändras. Vi märker inte dessa förändringar själva. I snitt 4-6 personer drabbas av medberoende runt varje enskild alkoholist.

Både alkohol och narkotika påverkar kognitionen på något sätt. Ofta leder det till problem med uppmärksamhet, inläring, minne och rumsuppfattning.

Vid en kognitiv funktionsnedsättning kan inte hjärnan sortera intrycken. Vilket gör det svårt att lösa problem i vardagen där vanor och rutiner inte räcker till.

Du kan också ha en kognitiv nedsättning efter ett långvarigt kriminellt liv/lång tid i fängelse, där miljön påverkat dig så att du inte utvecklat förståelse och strategier för vardagen.

Högre krav i samhället, ökar sannolikt svårigheterna.

Bemötande

Förstår vi svårigheterna och de funktionsnedsättningarna som samsjukligheten skapar för dem vi möter så kommer mötet mellan hjälpsökande och hjälpare att bli väldigt mycket lättare för samtliga inblandade.

Lyssna och hör problemen – och låt brukaren själv definiera och välja lösningar.

Tips för bemötande:

- Sakta ner och ge tid! En liten sak i taget.
- Skuldbelägg aldrig!
- Visa aldrig egen besvikelse eller frustration (ta det med kollega eller chef).
- Var tydlig (använd inte liknelser eller ironi).

- Var lugn (lågaffektiv) i ditt förhållningssätt, prata lugnt och visa ett avslappnat kroppsspråk.
- Lova ingenting som du inte kan hålla!

Samordning av insatser

– Det behövs fler samordnande möten mellan olika stödinstitutioner.

Det är ett problem att få till huvudansvaret för samsjuklighet. Psykiatrien har ansvar för psykiska diagnoser, socialtjänsten för missbruk – dessutom tillkommer oftast somatiska besvär som går under den vanliga sjukvården.

– Vi komplicerar genom regler, i stället för att förenkla systemen.

– Den viktigaste medicinen är kärlek, ömhet och hopp. Det är jättemånga som tillfrisknar, det får vi inte glömma.

Sysselsättning

Pernilla Kvist berättar om ett uppdrag socialförvaltningen har fått att jobba för sysselsättning för personer med psykisk ohälsa och/eller missbruk. Det handlar också om trygghet i staden och det offentliga rummet.

Projektgruppen har haft dialog med målgruppen och brukarföreningar. Behovet finns att ha ett sammanhang, något att ersätta det dåliga med. Många efterlyser ett långvarigt personligt stöd (typ Jobb på sikt), även för samsjukliga eller missbrukare. Någon som tror på en. Många behöver ett stöd för att komma upp till ett "nolläge", där de kan konkurrera på arbetsmarknaden på rimliga villkor.

"Jag kan" jobbar stödjande, men inriktat på studier.

– Hur kan vi skapa förutsättningarna? Hur kan föreningslivet samverka?

– Det behövs en tillgänglig arbetsmarknad, som är redo att öppna upp för träningsplatser, bland annat genom vi ställer krav i stadens upphandlingar.

– Hur kan vi få människor att röra sig på staden och skapa trygghet?

– Hur kan vi få stadens förvaltningar att samverka mer?

– Ensamhet är ett stort problem och har skapat en ny riskgrupp.

– Det behövs också verksamheter med lägre krav, som ger förutsättningar för den enskilde att lyckas. Bygg sysselsättningen efter de behov som finns.

– Pingstkyrkans Second hand-butiker har sysselsättningsplatser på flera olika nivåer.

App för barn och ungdomar: Om mig

Socialförvaltningen provar nu under ett år en ny app för barn och unga, med syftet är att ta tillvara deras synpunkter. De får själva beskriva sin vardag, där de ringar in vad som bekymrar och vad de behöver hjälp med. Det kommer att finnas 25 licenser för socialsekreterare, som kommer att ta emot och analysera det som kommer in.

Det är inte anonymt, men frivilligt. Frågorna bygger vidare på svaren.

Nästa möte

Måndagen den 16 december – tema: föreningarnas förutsättningar